

Aansluiting vo-ho opnemen in het opleidingsprofiel

1. Aanleiding

Aandacht voor aansluiting in het onderwijs van vo en ho levert winst op voor zowel het vo als het ho. Voor het vo levert de investering in betere voorbereiding op het ho ook een goede investering in het eigen onderwijs op. Andersom geldt dat ook voor het hbo en wo, dat beter kan aansluiten op het toeleverend onderwijs.

Voor de borging van aansluiting vo-ho is het nodig dat ho-opleidingen en vo-scholen een visie op aansluiting vo-ho opnemen in het opleidingsprofiel/ schoolplan en vandaaruit doelen en acties formuleren. Op deze manier wordt er op een structurele, doelmatige manier aandacht aan geschonken, wordt deze gefaciliteerd en opgenomen in de kwaliteitscyclus.

In het convenant 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-ho' is het volgende met elkaar overeengekomen: *'De hogeschool neemt de samenwerking met het toeleverend vo-onderwijs expliciet op in de strategische visie.* De afgelopen jaren is er hard gewerkt binnen het samenwerkingsverband: kennisdeling via werkgroepen, bijeenkomsten en conferenties en oplevering van veel mooie producten. De tijd is rijp om het materiaal en de inzichten te implementeren in het onderwijs. Voor opleidingen die aansluiting vo-ho nog niet hebben opgenomen in hun opleidingsprofiel is het dus tijd om tot actie over te gaan! Onder punt 3 staat een plan van aanpak waarin de stappen zijn beschreven die een opleiding kan zetten om te komen tot een borging van de visie op aansluiting vo-ho.

Mocht de opleiding in dit proces graag begeleid wil worden door het samenwerkingsverband vo-ho, dan kan er contact gezocht worden met Carla Spek en Ellis Wertenbroek, programmaleiders van 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-ho': c.a.spek@hr.nl of e.j.m.wertenbroek@hr.nl.

2. Visie samenwerkingsverband vo-ho

Tijdens de schoolleidersbijeenkomst in september 2019 is de onderwijsmanagers/ schoolleiders een conceptvisie op aansluiting vo-ho voorgelegd. Deze visie is uitgebreid besproken en van feedback voorzien. Dit heeft geresulteerd in onderstaande visie op aansluiting. Opleidingen/scholen kunnen deze visie op aansluiting vo-ho opnemen in hun opleidingsprofiel/schoolplan, waarin ieder de vrijheid heeft deze aan te passen binnen de eigen context.

Onze school/opleiding ziet het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het vo en ho om leerlingen/studenten dusdanig op te leiden en te begeleiden dat ze in staat zijn succesvol te zijn in het vervolgonderwijs en uiteindelijk op de arbeidsmarkt. We bereiden de leerlingen in het vo goed voor op de overstap naar het ho en in het ho sluiten we goed aan op het vo voor een soepele overgang. Dat doen we door structureel aandacht te besteden aan de aansluitingspijlers: loopbaanontwikkeling en -begeleiding, vaardigheden en vakinhoudelijke aansluiting en aan monitoring van studiesucces. Hierbij is kennisdeling en samenwerking tussen het vo en ho waardevol en noodzakelijk ter verbetering van de wederzijdse invulling van het onderwijs.

3. Plan van aanpak: borging van de visie op aansluiting vo-ho

Het samenwerkingsverband adviseert om aansluiting op te nemen in het opleidingsprofiel. Het opleidingsprofiel is een belangrijk sleuteldocument waarin de kern van de opleiding wordt beschreven. Het biedt alle betrokkenen -studenten, docenten, management, samenwerkingspartners, auditoren- grondig inzicht in de aard van de opleiding. In het opleidingsprofiel beschrijft de opleiding voor welk beroep wordt opgeleid, wat leerresultaten zijn, wat de visie is op onderwijs en toetsing en -op hoofdlijnen- hoe de organisatie is ingericht. Een visie op de aansluiting op het toeleverend onderwijs mag hier niet ontbreken.

In dit plan van aanpak staan de stappen beschreven die een opleiding kan zetten om te komen tot een borging van de visie op aansluiting. Uiteraard is het voor hbo-opleidingen passend om hierbij ook naar de aansluiting mbo-ho te kijken. Daarom spreken we in het stappenplan over de aansluiting vo/mbo-ho.

Stap 1:

De opleiding beschrijft in het opleidingsprofiel de ontwikkelde visie, inzichten en keuzes op het gebied van de aansluiting vo/mbo-ho. Hieronder staan per onderwerp vragen en tips beschreven om de interne discussie over de aansluiting vo/mbo-ho te verdiepen. Deze vragen kunnen worden besproken op teamniveau, voordat de het opleidingsprofiel wordt uitgewerkt.

Visie aansluiting vo/mbo-ho

- Een beschrijving van de visie op aansluiting vo/mbo-ho, met aandacht voor de aansluitingspijlers: loopbaanontwikkeling en -begeleiding, vaardigheden en vakinhoudelijke aansluiting

Vragen en tips:

- *Hoe ervaren de studenten de aansluiting tussen de opleiding en het toeleverend onderwijs? Wat zijn opvallende resultaten uit de Rapportage 100 dagen? Op welke manier werk je tijdens de eerste 100 dagen aan een vliegende start, studiesucces en welzijn van je studenten?*
- *Is er zicht op (verschillen in) studiesucces en de redenen van uitval en switch bij de instromende studenten? Hoe gaat de opleiding hiermee om?*
- *Hoe kenmerken de instromende studenten zich wat betreft leervraag en leerhouding? Hoe gemotiveerd zijn ze? Zijn ze zelfstandig en nemen ze verantwoordelijkheid voor hun eigen inzet en resultaten? Vragen ze veel begeleiding of juist niet? Welk gedrag wil je in dit kader bevorderen?*
- *Heeft de opleiding aandacht voor de transitie van middelbaar naar hoger beroepsonderwijs, waarbij het gaat om aansluiting leeromgeving, verwachtingen van de opleiding en de student? Welke taken en verantwoordelijkheden ziet de opleiding voor zichzelf in het vormgeven van een goede aansluiting?*

Voorlichting en intake traject

- Een beschrijving van de studiekeuzeactiviteiten
- Een beschrijving van het intake traject

Vragen en tips:

- *Hoe wordt er bij de studievoorlichting rekening gehouden met diversiteit.*
- *Welke studiekeuzeactiviteiten zijn er? Dragen de studiekeuzeactiviteiten en opleidingsinformatie bij aan een realistisch beeld van de inhoud (vakinhoud, vaardigheden, SLC/PI), opzet, beroepsbeeld, het toekomstperspectief en de verwachtingen van de opleiding?*
- *Hoe is de Studiekeuzecheck ingericht? Wordt er rekening gehouden met de diversiteit van de instroom? Geeft de SKC de aanmelder inzicht in de geschiktheid van de gekozen opleiding en welke factoren eventueel belemmerd kunnen werken voor een succesvolle deelname aan de opleiding? Geeft het intake traject de aanmelder een reëel beeld van de inhoud, het niveau, de onderwijsvormen en de verwachtingen van de opleiding en het beroepenveld?*

- *Levert het intake-traject de opleiding voldoende informatie op over de aanmelder (bijv. motivatie, kwaliteiten, thuissituatie en instroomniveau)? Verbindt de opleiding de uitkomsten uit het intake-traject van de aanmelder met de begeleiding binnen SLC/PI (bijv. met het LOB-cv)?*
- *Wordt er al voor de start van de studie aan binding gewerkt om te zorgen dat de student zich vanaf dag 1 thuis voelt binnen de opleiding?*

Het startniveau

- Een beschrijving van de instroom
- Een beschrijving van het niveau van de verschillende instromende doelgroepen in relatie tot het startniveau van de opleiding
- Een beschrijving van de contacten met het toeleverend onderwijs

Vragen en tips:

- *Heeft de opleiding zicht op de instroom vanuit mbo, havo en vwo? Hoe is de verhouding havo/vwo/mbo, van welke scholen/opleidingen zijn leerlingen/ studenten afkomstig, om welke aantallen/percentages gaat het?*
- *Heeft het team inzicht in het niveau van de verschillende instromende doelgroepen in relatie tot startniveau van de opleiding? Is er afstemming met het toeleverend onderwijs over het niveau van de verschillende doelgroepen?*
- *Welke contacten zijn er met het vo en mbo, waarover wissel je informatie uit en met welke scholen werk je samen?*
- *Bijvoorbeeld; is de opleiding aangesloten bij het samenwerkingsverband 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-ho'? Bezoekt de opleiding in dit kader de bijeenkomsten en zet deze zich in voor het implementeren van de producten en activiteiten die voortvloeien uit het convenant (afspraken over aansluitingspijlers: vakinhoudelijke aansluiting, ho-vaardigheden, loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB))?*
- *Maakt de opleiding bijvoorbeeld deel uit van een regionaal sector-/opleidingsoverleg mbo-hbo met verwante opleidingen uit het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs?*

Aansluiten op het niveau van de instromende student

- Wijze waarop visie op aansluiting concreet tot uitdrukking komt in het onderwijs
- Korte beschrijving van de doorlopende leerlijnen (loopbaanontwikkeling en hbo-vaardigheden) en de vakinhoudelijke aansluiting (bijv. wiskunde, economie en Nederlands)
- Beschrijving van rendementsbevorderende maatregelen tijdens de eerste 100 dagen

Vragen en tips:

- *Op welke manier wordt er didactisch en pedagogisch rekening gehouden met de diversiteit aan instromende studenten? Hoe wordt er rekening gehouden met de leervraag en leerhouding van de verschillende doelgroepen? Is er sprake van inclusief onderwijs door expliciete en positieve aandacht voor overeenkomsten en verschillen?*
- *Is er, in het kader van verwachtingenmanagement, duidelijk wat de opleiding biedt en wat er van de student wordt verwacht? Dit laatste moet ook worden aangestuurd in het gekozen didactisch model*
- *Hoe sluiten de modules vakinhoudelijk aan op het toeleverend onderwijs? Wordt er gedifferentieerd? Wordt de voorkennis geactiveerd? Is er passende ondersteuning bij deficiënties? Is er vroegdiagnose in combinatie met de mogelijkheid om te remediëren (herstellen);*
- *Hoe sluit het programma SLC/Professionele Identiteit aan op loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) in het toeleverend onderwijs?*
- *Wat doet de opleiding aan het bevorderen van studiesucces van de verschillende instromende doelgroepen? Is er een inhoudelijk 100 dagenprogramma bestaande uit bijvoorbeeld taal- en studievaardigheden, zodat de instromende student een vliegende start kan maken? Is er hulp bij de transitie van middelbaar naar hoger beroepsonderwijs? (bijv. met peer coaches); wordt er gewerkt aan binding?*

Stap 2:

Op basis van de in het opleidingsprofiel beschreven onderwijsvisie en o.a. actuele ontwikkelingen, evaluaties en HR-brede speerpunten, wordt jaarlijks een jaarplan ontwikkeld. In dit jaarplan staan concrete doelen en

activiteiten beschreven. Voor het thema aansluiting vo/mbo-ho kun je hierbij denken aan de volgende onderdelen:

- Aan welke (meetbare, concrete) doelen willen we werken om de Aansluiting vo/mbo-ho te verbeteren?
- Op welke manier geven we dit binnen onze opleiding vorm in het curriculum?
- Welke rollen en taken hebben de verschillende medewerkers binnen de opleiding? Wat doet de curriculumcommissie, de 1^e jaars coördinator en SLC-coördinator? Welke rol hebben de docenten/SLC'ers?
- Hoe professionaliseer ik de medewerkers?
- Welke facilitering is nodig voor de uitvoering van het aansluitingsbeleid?

Stap 3:

Binnen de diverse documenten van de opleiding (bijv. SLC-beleid, eerste 100 dagen-programma, scholingsplan of docentenhandleiding), wordt beschreven hoe er in de dagelijkse onderwijspraktijk aan een goede aansluiting vo/mbo- hbo- wordt gewerkt. Hier wordt de gezamenlijk ontwikkelde visies, inzichten en keuzes van het opleidingsprofiel vertaald naar de inrichting en uitvoering van de onderwijsactiviteiten. Uiteraard wordt de PCDA-cyclus doorlopen. De activiteiten worden geëvalueerd en de aangescherpte aanpak wordt opgenomen in de diverse documenten van de opleiding.